

LA MONJA

ENTERRADA EN VIDA

ó

SECRETS DE AQUELL CONVENT

COMEDIA ORIGINAL

EN TRES ACTES Y EN VERS

per

JAUME PIQUET

Preu: 2 pessetas

LLUIS MILLÀ

Hospital, 82 y 84. pral.

BARCELONA

21

La Monja enterrada en vida

Ó

Secrets de aquell convent

COMEDIA ORIGINAL

en tres actes y en vers

PER

Jaume Piquet

Estrenada ab ruidós éxit en el que fôu teatre del
ODEON 1' any 1886

3.ª Edició

BARCELONA

Imprempta de EL FRAILE MOSTÉN
Valencia 232, interior

REPARTIMENT

PERSONATJES

Elvira.
Abadesa.
Adriá.
Albert.
Miquel.
Ambrós.
Llambrochs.
Crospis.
Un criat y Monjas

ACTORS

Sta. Rafela Arquer.
Sra. Margarita Pinós
D. Anton Serraclara.
» Francisco Fargas.
» Joseph Pon.
» Joseph Comas.
» Anton Comas.
» Anton Coll.

L'escena te lloch en aquesta localitat durant l'any 1886 (22 de Novembre).

3.ª edició

L'Associació d'Autors espanyols es la autorisada per el cobro dels drets de representació d'aquesta y totas las obras del mateix autor.

Aquesta edició anula totas las disposicions que referent als drets de propietat se consignan á las anteriors.

Propietat dels hereders de Jaume Piquet.
Queda fet lo diposit que marca la lley.

ACTE PRIMER

UN CARRER

ESCENA PRIMERA

ADRIÁ, luego AMBRÓS

ADRIÁ ¡No hi ha remey, ella guanya!
Fa de mí sempre 'l que vol...
Jo entranyablement l'estimo;
li vuy donar gust en tot,
y á més, tal com ara 's troba,
es digna de compassió.
Mes també certas rarasas
á voltas 's posa al front,
y ab tot tinch de contentarla
tant si vols com si no vols.
L'altre dia 'ns passejavam
per la Rambla; sent olor
d'una cosa que 's fregía
á casa d'un regidor.
— ¡Ay, Adriá! ¡quina olor sento!
¡Ay! Adriá! ¡y quina olor!
¡Ay! de quin gust 'm vindría
aixó que fregeixen, noy!
— ¡Pro, noya! ¿qué vols que 't diga?
Jo no soch duenyo de tot.
Aquí no es á casa nostra...
— ¡Ay! jo vuy menjar d'aixó.
Tinch un desitj, y are 'm trobo
ab un estat, que si no

'm dono gust, menjant'ne, luego,
tot o que 'm demana 'l cos,
tinch por de perdre...—Donchs, vamos,
¿qué 'm de fer?—Puja á dalt, noy,
y ben demanat, deman'ho,
digas que 't dongan un poch
d'aixó que freigexen...—Y, ¡apa!
puja á casa 'l regidor,
y tot cayentme la cara
de vergonya, dich:—Senyors,
tinch la senyora que 's troba
en estat crítich y vol
menjar del que vostés couhen;
¿Me farían lo favor
de donarmen una mica?—
Y la cuynera 'm respón:
—Díguiho á l'amo— y l'amo:
—No es cap cosa méva aixó,
demániho á la mestressa.—
Y així d'un al altre, á tots..
fins qu'al fí ab una miqueta
de pá, casi un rosegó,
me donan dos ó tres talls
d'un peix... jo crech qu'eran pops,
y aixís baixa l'escaleta
sent la rissa de tothom;
y ella, al véureu, 's va asseure
ab tota satisfacció,
y ab una tranquilitat
comensa á menjarse alló,
y fins á un altre capritxo,
que farà noranta dos.
Ara n'ha tingut un altre,
y aquet 'm posa tristot
perque nó sé cóm valerme
de... Aquí ve l'Ambrós,
y aquet, qu'es home d'ingeni,
potser m'inspiri.

AMBRÓS

¡Ola, noy!

¿Qué tens? ¿Qué't passa? pus sembla
que't trobo molt capficat,

ADRIÁ Cosas que'ls que son solters
no saben.

AMBRÓS ¿Y qu'es, Adriá?

ADRIÁ Qu'estich donat als dimontris
ab la esposa y 'l prenyat
y 'ls desitjos y tontesas
que no crech qu' acabém may.

AMBRÓS Explicat d'una vegada.

ADRIÁ Escolta donchs: es lo cas,
que com tú saps bé, ma esposa
está embrassada...

AMBRÓS Endevant.

ADRIÁ Després de trescents capritxos
que li han passat pel cap,
demana are... ¿Qué dirías?

AMBRÓS ¿Potsé á mí m'ha demanat?

ADRIÁ Home no vagis de broma
que'l cas es interessant.

AMBRÓS Doncas será un'altra cosa.

ADRIÁ Altra cosa, endevinat.

AMBRÓS ¿Y qu'es?

ADRIÁ Tú ja sabs ahónt visch...

AMBRÓS A casa teva.

ADRIÁ Al devant
hi ha el convent de las...

AMBRÓS Sí, entesos.

ADRIÁ Al hort del convent hi ha
uns tarongers ab taronjas
hermosas y com lo cap...

AMBRÓS Ab los cabells, las orellas...

ADRIÁ Home, si'm vas bromejant...

AMBRÓS Has dit com lo cap.

ADRIÁ Sí, bueno;
fora bromas ó m'en vaig.

AMBRÓS Segueix.

ADRIÁ Donchs la méva esposa
no'm calla ni un sol instant

- que vol de totes maneres
taronjas d' aquellas.
- AMBBÓS ¡Quin cas!
Dónani d' altres.
- ADRIÁ Non 'n vol.
D' aquellas, no 'm calla may.
—Cuyta, ves á buscar taronjas,
taronjas d' aquellas, Adriá.
- AMBRÓS Donchs ves á la Rectoría...
ADRIÁ Aixó 'l que havia pensat,
pro 'l rectó es molt rapatani
y jo crech que 'm negará...
- AMBRÓS ¡Negarte un favor! ¿qui 'l nega
en cas de necessitat?
¡No ho creguis! ¡bah! tú li esplicas
que 's per un cas apremiant,
li dius que la teva esposa
está en cas interessant,
qu' ha tingut aquet capritxo;
y 'l bon home, natural,
't donará... no las taronjas,
'ls tarongers, y...
- ADRIÁ Me 'n hi vaig.
¿Y si 'm diu que no?
- AMBRÓS No hi pensis,
home, aixó no t' ho dirá.
- ADRIÁ Com que 'ls capellans no saben
lo qu' ha de ferne un casat.
- AMBRÓS Si qu' ho saben, per ço 'ns casan
perque n' están enterats.]
- ADRIÁ Adeu, donchs.
- AMBRÓS Jo 't vindré á veure
y la resposta 'm dirás. (Mutis).
- ADRIÁ Ja estich tip de matrimoni
¡y ara tot just ve 'l primer!
¡ves com anirán las cosat
quan ja farà sis ó set!
(Se 'n va per la dreta)

ESCENA II

ALBERT, luego D. MIQUEL.

ALBERT Vaig sens consol ni alegría...
(Sortint cavilós per l' esquerra.)
Lo neguit m' está matant...
lo méu cor mólt desconfía...
y sens amparo ni guía
visch morint y batallant.
Lluyta cruel, que ma existencia
sens consol acabaré...
Busco... indago... ¡tot en va!
Está escrita ma sentencia
y son fallo haig de acatá.
¡Oh! jo tinch de sublevarme
contra tal iniquitat;
ma constancia ha de salvarme,
no pot ningú condemnarme
á morir desesperat.
¡Tinch llastimat lo méu cor
d'una batalla sens mida!...
Va menguant lo méu valor...
puig que jo, sens mon amor,
no puch soportar la vida.
Aniré... ¡com sempre! avant,
¡y sens avansar camí!
Probaré... ¡oh! ¡inútil plan!
l' hora cruel ya 's va acostant
sens esperansa per' mí.
Sense esperansa 'm veig ara,
fins no tement lo perill;
¡desgracia cruel! ¡sort avara!
¿Per qué la culpa d' un pare
ha de pagar lo sèu fill?
¡Culpa! paraula ilusoria;
¡culpa! 'l pare! no, mentida,
¡política! segons l' historia,

tú ets la línea divisoria
dels mortals d' aquesta vida.
L' amor fraternal, lligaba
lo que 'l partit... ¡ha *partit!*
l' un germá al altre estimava...
tot la política acaba
de dexarho dividit.
Y 'ls dos germans que s' aimavan
ab un fraternal amor,
guerra á mort jurarse acaban,
y l' amor ab que 's tractavan
es avuy odi y rencor.
Tot es gran indiferencia,
y enemistat mólt notoria,
probada á la evidencia...
¡Jo de tan cruel disidencia
sóch víctima expiatoria!
¿Y la Elvira? sepultada
contra de sa voluntat,
per la enemistat tancada...
Pobre víctima inmolada
al capritxo d'un malvat!
¡Mes fins á alcansar la mort
per mí seré protegida,
tent confiança, mon amor,
tu ets la vida del méu cor
y jo desitxo la vida
y á vuy... ¡qué veig! ¡D. Miquel!
(*Mirant part esquerra.*)
¡Sí, es ell! ¡ell y 's va acostant!
li parlaré sens recel...
No satisfent mon anhel,
tiro 'l méu plan endevant.
Déu lo quart.

MIQUEL.

ALBERT.

MIQUEL.

¡Ah! ¡ets tú!
Dispensi,
¿pót escoltarme un moment?
No aquí, que pot passar gent
y enterarse...

- ALBERT No comenci,
oncle, buscantne un pretext
inútil per' no escoltarme...
- MIQUEL ¿Vols com sempre importunarme?...
- ALBERT No, al moment estaré llest.
- MIQUEL ¡Pro aquí al carrer!...
- ALBERT Sí, senyó,
- MIQUEL No ho trobo prou ben pensat...
- ALBERT Per escoltá una vritat
qualsevol punt es lloch bo.
Ab vosté 'm convé parlar...
- MIQUEL Vina á casa.
- ALBERT ¡Qué diu! ¿qué?
¡Que vinga!... ¡Qué hi vindré á fé,
si vosté no 'm deixa entrar?
- MIQUEL ¿Jo?
- ALBERT Vosté; es cosa probada,
per un pretext que tè al cap,
D. Miquel, vosté ja sap
que no 'm permet may la entrada.
Diguim, oncle, qué li he fet
perque ab tal severitat...
- MIQUEL Veurás, noy, si ho he manat
es perque estich en mon dret.
¿Qué m' has fet? ¡Misericordia!
¡Albert! ¿y ho preguntas tú?
Dígame si may ningú
ha pres la pau y concordia
d' una casa, com ho haveu
fet ton pare y tú? Albert,
dígame si no es ben cert
lo que 't dich devant de Dèu?
Al véurer la gent com son
y del món lo fals domini,
m' ha fet pendre 'l determini
d' aborrir lo d' aquet mon;
y encar que tú m' ho demanas,
en lo mateix insistin,

l' Elvireta y jo, aborrim
totas las pompas mundanas.
Tingaho, Albert, per present,
perque ho havem decretat,
jo visch del mon retirat
y ma filla en un convent;
y aixís conflictes fatals
s' evitan, ho pots ben créurer...
Res, res de mon, no vuy veurer
ni rassa dels lliberals.

ALBERT Manía...

MIQUEL

No, no es manía.
¡Avans que d' un lliberal
ma filla!... ¡oh sort fatal!
mil voltas la mataría.
¿Ho sents, noy? Ja saps perque
ma filla, teva no ha estat;
lo teu pare al cos ha entrat
dels Veteranos...

ALBERT

MIQUEL

¿Y qué?
¡Y que! que son lliberals,
que 'ls bens del clero han robat,
qu' es aquesta llibertat
causa de los nostres mals,
que varen cremá 'ls convents,
que predican l' estermini
del clero, y á son domini
volen tenirlo, y contents
al haver realisat
lo seu plan tan desastrós,
tan indigne y alevós,
sempre al crit de llibertat,
ab lo més negre cinisme
tot lo bo aniquilarán
y lo món entregarán
á mans del vil Comunisme.

(Moviment de Albert)

¡Oh! fora... no... tot lo meu
vuy que ab ma filla s' unexi...

tot, tot; jo vuy que serveixi
per honra y gloria de Dèu.
Llibertat y lliberals
fora tot del meu devant,
puig tot vos está acusant
de serne autor de tots mals.

ALBERT Oncle...

MIQUEL No, no pas per are;
inútil tota insistencia,
puig m' acusa la consciencia
de ser germá de ton *pare*.
¡Jo germá d' un veterano!
¡Aquesta idea 'm trastorna!

ALBERT D. Miquel...

MIQUEL ¡May!

ALBERT ¡Sempre torna
ab lo mateix! Jo demano...

MIQUEL Y 't dich, noy, terminantment
que no tornis á parlarme,
pues si arribas á irritarme!
tindrás un fort escarment.

ALBERT ¿Per qué? ¡desgracia fatal!

¿diguí qué 'm pot tirá en cara?

MIQUEL ¡Cóm qué! que 'ts fill de ton *pare*,
y ton *pare* es lliberal.
Aixó, per mí calculat,
ja es prou perque no 't coneixi
y constantment t' aborrexí
per tota una eternitat.

Fora; no armem esvalot,

No vuy que res mes se 'm diga.

ALBERT *(Mutis dreta)*

Tingui present que m' obliga

(Veyentlo marxar)

á jugar lo tot pe 'l tot.

Ab ma gran perseverancia,

oncle, deixaré probat,

que de sa temeritat

triunfará la constancia.

(Mutis dreta)

MUTACIÓ

Casa blanca

ESCENA III

CROSPIS, luego ADRIA

CROSPIS ¡Jesús, doneume paciencia!
¡Verge santa del remey!
Lo viure en aquesta casa
pitjó es que viure al infern.
Tot lo día uns ó altres
ab los crits contínuament
de Pare Cropsis, Pare Cropsis...
vegi, porti 'ls incensers;
Pare Cropsis, las sotanas;
Pare Cropsis, los roquets,
Vagi per l' aygua beneyta...
No's descuydi 'l salpassé...
Porti las flors á laVerge...
Vagi, corri... ¡Uy! ¡Dèu mèu!
aixó no es viurer, no es viurer,
no puch més, rebentaré.
A la sis del dematí,
tant si fa calor com fret,
llévat, vesteixet y resa;
després baixa tot corrents
á la Sacristía y obra
y netéjaho tot ben net,
y mentres atrafagat
estich treballant de ferm,
Pare Cropsis, Pare Cropsis, —
duas dotzenas de veus
crident l' una: porti aixó;
l' altre: porti alló també...—

Y corrent y puja y baixa;
la campana ninch, nanch, nench...

Vamos, aixó es un martiri
dels terribles, no puch més.

¡Oy! ¡ara que me 'n recordo!

Tinch de portarne aquell plech
á casa don Miquel Ponsa.

que viu al carré de 'n Rech.

La mare abadessa va
manarmho ahir, perque ho fès
tot seguit, y ara hi penso:

¿de qué parlará aquet plech?

(Trayentn'e un.)

Noticias de la novicia,

la filla de don Miquel.

¡Si pogués descansá un ratol..

Probém, veurém si podré.

Avuy... si que... sembra... aquí...

¡Ah! ¡Ah! Alabat sia Dèu

(Queda adormit. Pausa.)

Ja fora estrany que... Ja va...

(Campana.)

Ni un moment... Ja va... Ja ve...

(Repeteix.)

Endevant; ¿á qui demana?

(Va á obrir y entra Adriá.)

ADRIÁ Lo Pare Llembrochs.

CROSPIS No hi es.

(¡Lo lliberal d' aquí al frente!

Veurém qué deurá voler.)

ADRIÁ ¿Diu qu' es fora?

CROSPIS ¡Es dir, fora!

Fora.. es fora y no hi es.

Es dintre 'l confessorari;

confessa *madras* ¿entén?

ADRIÁ Donchs jo necessito veurel'

de precís, es molt urgent.

CROSPIS Com que aixó de confessar

las *madras* urgeix també,

y 'l Pare Llembrochs ens mana
que may se li diga res
quan está ab las *Hermanitas*
servintlos de... de confés,
dispensi, no sé que dirli,
torni demá.

ADRIÁ No pot ser,
ja li he dit, y repeteixo,
que 'm porta aquí un cas urgent,
que 's tracta de la salut
de ma esposa...

CROSPIS ¡Ah, es diferent!
si es que es cosa de la esposa,
muda de especie, ¿compren?
(*Se' n va y torna ronsejant.*)

ADRIÁ ¿Y qué tè la seva esposa?
Vagi y no 'm preguntí més,
que la paciència s' acaba...
(*Mal humorat.*)

CROSPIS ¡Jesús, María y Joseph! (*Senyantse.*)
¡Uy! aquets lliberalots
no tenen respecte á Dèu.
(*Després de pensar un rato.*)

ADRIÁ Dispensi, ¿porta petaca?
¿Qué diu si porto?... ¿Per qué?

CROSPIS ¿Per qué?.. vamos, si 'n portava
'm daria un cigarret.
(*Rihent ab malicia; se' n va y torna.*)

ADRIÁ No fumo.

CROSPIS ¿Qué porta polvo?

ADRIÁ ¿Polvo de qué?

CROSPIS De rapé.

ADRIÁ Tampoch; no *ensumo*.

CROSPIS ¡No *ensuma*
y es casat! Donchs no ho entench.
(¡Quín home més egoista!
Ni fuma, ni polsa... res.
Es un lliberal y basta.
¡Que 'n porta poch de diners!

¡Me's vaig pel Pare Llembrochs.
Ab lo permís de vosté.
(*Se'n va resant ab molta ganseria*).

ESCENA IV

ADRIA, á poch CROSPIS y LLEMBROCHS

ADRIÁ Continúa ab la mateixa;
vol taronjas del convent,
y si no n'hi porto prompte,
¡crech que no ho passará bé!
Aquí 'l capellá s'acosta:
Dèu fassa que 'm siga atent.

CROSPIS Jo m'estaré amagat dintre;
¿vol que carregui un fusell?

(*Apart á Llembrochs*)

LLEMB. No cal; vigila tan sols (*Id. á Crospis*)
per lo que podria ser.
Sé que es lliberal y home
de molts mals antecedents.

CROSPIS Ab son permís mossen Félix;
¿vol fe 'l favor d'un polvet?

LLEMB. Pren y acaba.

(*Presentantli la capsula del polvo*)

CROSPIS ¡No s'enfadi!

¿Que porta cigarros fets?

LLEMB. (Fora, no estich per camándulas...

(*Crospis s' retira murmurant*)

Justament devant d'aquet.

Lo despatxaré com puga.)

¿Diu que 'm demana vosté?

ADRIÁ Sí, mossen Félix, dispensi
si he vingut...

LLEMB. Sens compliments.

Jo he deixat la meva feyna
pera escoltar á vosté,

y sápigá que 'l que no 'm paga
no 'm mana...

ADRIÁ Ni jo pretench
manarlo en res, mossen Félix.

LLEMB. Llavors ¿qué vol? acabém.

ADRIÁ Si no m'escolta ab més calma
y ab un modo més atent,
y així ab tan desdeny 'm parla,
li diré que no vuy res
d'un home qu' ab tan mal mo lo
á la gent honrada reb.

LLEMB. ¡Mals modos! ¿qué son bons modos
pe'ls lliberals?

ADRIÁ Mals aném
si aquí confón la política
ab nostre enrahonament.
Jo vinch perque necessito
un favor de...

LLEMB. Aixó ja ho crech;
sempre qu'algú 'ns necessita,
demana auxili als convents! ..
¡Fulano es mort! Corra noya,
á buscar mossen Miquel,
perque ajudi á ben morir
á ton pare, á ton parent...
¿Que el poble passa miseria?
acudim á los convents...
Q en veyentse las orellas,
es dir, quan no 'ls falta res,
ni dels convents ni del clero,
al que guardi Déu del cel
per sostén dels cristians
y dels pobres bon sustent,
allavors tot es burlarse
del clero, dels penitents,
de las germanas dels pobres
y altres que van pe 'ls carrers
mendigant la subsistencia
dels infelisos pobrets.

ADRIÁ. Pare Félix, no confongui
per Dèu, lo bo ab lo dolent.

LLEMB. ¡Sí, perque no me 'n recordo!
Era vosté un dels primers
en temps de la *Gloriosa*,
que aixís descansi al infern
per honra y gloria del clero,
y honra y gloria de Dèu,
que quan vey a un sacerdot
passejant tranquilament,
tot era cridar ab mofa:
—¡Noy! ves, porta aquell martell...
Ara passa una barrina...
¡Venen teulas! cubrirém;
¡Mira quín sach de carbó!
¡Cap y l' hu! bólit...—¡Ja ho veul
y ara d' aquells que 's burlava
demana favors vosté.

ADRIÁ. Pare Félix ¡s' equivoca!
Jo may he sigut d' aquets.
Soch lliberal, may ho nego,
més lliberal que vuy drets
y debers per tot lo próxim
y per mí principalment.
Lliberal vol di' honradesa,
amor al próxim, debers...
y voler sempre pe 'ls altres
lo que un vol per sí mateix.
De mí, no vuy que se 'n burli
ningú, y per xó no dech,
tampoch, burlarme dels altres,
ni dels ministres de Dèu.
Si ab aixó busca una escusa,
si ab aixó busca un pretext
per negarme lo que vinch
á demanarli á vosté,
una cosa indispensable,
que no poden los diners,
de la terra may comprarla,
puig sols la tenen vostés

será precis confessarli,
Pare Félix, que comprench,
qu' es vritat lo que s' explica
de molts ministres de Dèu.

LLEMB. ¿Y qué s' explica, qué 's diu?

ADRIÁ. Que tenen dins lo cor séu
sols desitjos de venjansa,
y que tornan mal per bè,
fent contrari del que 'ls mana
lo Senyor Omnipotent.

LLEMB. (Lliberal que no tè esmena...
Treurel convè com poguem.)

CROSPIS. ¿Que vaig per la carrabina?

(*Apart á Llemb.*)

¿vol que porti 'l *revolver*
ó aquellas varas de freixa
ó dos ó tres gavinet?...

LLEMB. Lo que vuy es que 's retiri.

(*Apart á Cros.*)

CROSPIS. (Ja ho faig... Mes com mana Dèu
estimá al próxim, jo ho deya
per si havem d' estimá aquest.)
¿vol fe 'l favor d' un cigarro?

LLEMB. Fora!

CROSPIS. Paciencia; esperém.

LLEMB. Bueno, acabém: ¿qué volía? (*A Adriá.*)

ADRIÁ. Vaig á dirli y acabém.

Ja sap que jo vaig casarme
fará un any per Sant Joseph.

LLEMB. Ni ho sè ni tampoch m' importa.

CROSPIS. M' ha dit la hermana Mercé

(*Entrant de nou.*)

si vol vení á confessarla...

LLEMB. Digui que hi vaig al moment.

CROSPIS. (¡Quín rato que passaría

ara, si jo fos confès!

¡L' hermana Mercé! ¡qu' es guapa!
rossa com un angelet!

¡Ay, hermanita! ¡hermanita!

- Res per mi, tot es per ell. *(Mutis.)*
- ADRIÁ. Sent vehins... dispensi 'm creya
qu' estava enterat del fet.
Tinch la meva esposa en cinta.
- LLEMB. ¡Y á mí qué 'm conta!
- ADRIÁ. ¡Pe 'l cell
que tinga un poch de paciència,
mossen Félix, y acabém.
- LLEMB. Acabém donchs, ja estém llestos. *(Marxant.)*
- ADRIÁ. ¡Oh, no! encara no ho estém. *(Interposantse.)*
- LLEMB. Si m' explica aquestas cosas
que á mí no m' importa res...
- ADRIÁ. Escoltím; tinch d' explicarli
perque 'l cas s' ho requereix.
- LLEMB. ¿Vol que bategi al seu fill
sens haber nascut, pot ser?
- ADRIÁ. Es que 'l meu fill pot morir-se
abans de neixer.
- LLEMB. ¿Cóm es?
- CROSPIS. ¿M' ha dit la hermana Vicenta *(Lo joch.)*
si avuy confessará més?
- LLEMB. Digas que sí, que ja hi torno,
qu' estich com ella impacient. *(Cropsis es retira.)*
- ¿Ha dit que 'l seu fill podia *(A Adriá.)*
morirse? ¿Diguim per qué?
- ADRIÁ. Perque te la meva esposa
un desitj.
- LLEMB. ¡Com! no l' entench.
- ADRIÁ. De menjar, de las taronjas
que tenen dins lo convent.
- LLEMB. ¡Del hort!
- ADRIÁ. Sí...
- LLEMB. Donchs... no contarhi,
pues haveu de sapiguer
que may no 's donan ni 's venen
taronjas dels taronjers,

del convent de...

ADRIÁ. ¡Qué habeu dit!

LLEMB. Lo que crech habeu entés.

ADRIÁ. *¡No 's compran ni 's venen!*

LLEMB. ¡No!

ADRIÁ. ¡Es possible! Y permetréu
que ma esposa... ¡Oh! es impossible!
Qué fa, llavors, Dèu del cel,
si no administra Justicia
en un cas gran com aquest?
Jo vinch aquí á demanar
taronjas, perque 'l cas es
necessari.

LLEMB. ¡Necessari!

¿No n' hi han d' altres taronjers?

ADRIÁ. Més ma esposa te desitj
de las que de casa veu,
y las demás las retxassa
y vol d' aquellas no més.

LLEMB. Escusas.

ADRIÁ. No son escusas.

¿Vosté d' aixó qué 'n comprén?

Si per viurer retirat
del món, sens servir de res,
ni tenir dins de son cor
los paternals sentiments,
es célibe no pot casarse,
ni sentir lo goig aquell
que fa ressonar nostra ánima
quan nos crida ¡papá! un nen,
¿pot saber lo qu' una mare
sent dins de l' hogar matern?
¡Impossible! ¡planta inútil!
vosté no sabrá may res
de caricias paternals
ni maternals sentiments!...
per xó estranya que ma esposa
las vulga dels taronjers
d' aquest hort, *del qual no 's donan,*
per salvá un ángel del cel.

- ¡Don Félix... per Dèu!
LLEMB. Inútil.
Ja li he dit y ho repetesch.
No 's donan ni 's venen.
- ADRIÁ. ¿No?
Doncas jo me las pendré.
- LLEMB. ¿Vosté? ¡Atrevit!
ADRIÁ. Y á las probas
me remeto.
- LLEMB. Ja ho veurém.
¡A fora!
- ADRIÁ. Sí, ja 'm retiro.
CROSPIS. ¿Vol que porti 'l salpassér?
(*Lo joch y rápit fins al ft.*)
- LLEMB. Per ara no 's necessari.
CROSPIS. Com sentía 'ls crits aquets.
ADRIÁ. Mossen Félix, m' ha negat
lo que tinch de menester...
jo he promés que las tindría
á pesar del seu poder;
per lograr lo que desitjo,
conto ab là ajuda del Cel.

FÍ DEL ACTE PRIMER

ACTE SEGÓN

Un jardí.

ESCENA PRIMERA.

ELVILA, luego CROSPIS.

(Obscuritat complerta. Al aixecarse'l teló's veu á Elvira que va d' una part á l' altra del jardí, indagant ansiosa per totes parts. Després de repetir varias vegadas aquesta operació s' amaga al fons detrás d' un arbre.)

ELVIRA. ¿Aquí?... no, avuy ño vindrá.
¿Allá?... ¡tampoch! ¡Res! No 'l veig!
¿Hi haurá alguna novetat
en mon estimat Albert?
¡M' espían, sí!... ¡mil fantasmas
van cercantne'l lloch aquèst!
¡Tot son misteriosas sombras!...
¡Dèu mèu! ¡viurer tan incert
no es viurer! ¡Ay! ¡del mèu pare
fa molt temps que no 'n sè res!
¡m' amagan de tots!... me ocultan...
y un molt trist presentiment
que tinch dins mon cor, m' indica
que al convent jo estich demés.
¡L' esglay 'm mata!... tremolo...
¡y l' Albert no 's veu!.. ¡no 's veu!
¿Qui m' amparará? ¡Valeume, ¡
Matrona de las Mercés!

Miro... indago... tot en va!
Siguia lo que vulga 'l cel.
Un bulto negre s'acosta!
Fugíml que será, Dèu mèu!

(*S' amaga com s' ha dit, se sent la veu d' en
Cropsis lo qual surt ab un fanal y 'l sal-
passèr.*)

CROSPIS. ¿Que ha de durar gaire estona
fer de sereno? ¡Es qu' es molt!
Es poch lo treball de día!
Ara me 'n buscan de nou!
Pare Cropsis, aquest vespre
ha de donar vols per l' hort,
fins que 'l mani aná á retiro
lo benehit pare Llembrochs.
Pare Cropsis, no 's descuidi
després d' aná á buscá alló..
¡pare Cropsis!... pare Cropsis!..
¡M' acaban de robá 'l nom!
no donantme l' un ni l' altre
ni un sol moment de repós.
¡Ara, tan sols 'm faltaba
fer de sereno! faig goig!
Per *xuxu*, lo salpassèr...
per fanal... no estich per brochs

(*Deixa 'l fanal á terra.*)

portantlo, la má se 'm gela! (Pausa.
Avuy fa un fret horrorós!
Fos per Sant Joan! Encara!
dòna gust está entre flors,
passejant per los jardins
al vespre entre vuyt y nou,
pro pe'l Janer! mes dels gats!
¡marramiz y marramoz!
y *nyaul nyaul* ¡que fins espantan!
Diu que 'ls gats 's fan l' amor
ab aquet llenguatje! ¡vaja,
també tenen los gatots
unas cosas més ridículas

y uns modos!... Bè, ¿y qué faig jo?
Tinch las mans de fret geladas...
Fiquemlas dins... ¿Qué'es aixó?
Ah! 'l ditxós plech. Rediantre!
es prou que may pensi jo
portarlo á D. Miquel Ponsa
com van dirme. Y bè, com
que sempre 'm manan feynas
y cosas... Al sortir 'l sol
me 'n vaig corrents á ca 'n Ponsa
y li dich: aquí va aixó.
Si es cosa que porti pressa
jo hauré fet un bon bunyol. (Pausa.)
No tinch mistos ni tabaco,
ni paper, polvo tampoch...
Mateix qu'un pís per llogar;

(*Girantse las butxacas al revés.*)

no hi está ningú. ¡Es qu' es prou!
Si per aqui passaba algú
li diría: ¿bon senyor,
vol fe 'l favor d' un cigarro?...
¿d' un polvo?... Ho dich á tothom,
diu que demano de vici
y aixó no es vritat senyors.
Lo sagristá de sant Pere
me diu gorrero! Mal nom,
si fos fabricant de gorras,
lo nom fora passador,
més en ma vida n' he fetas
ni ma familia tampoch.
Si m' ho diu perque cigarros
li demano, no te rahó,
perque cada cop que'l trobo
n' hi demano, total dos,
y aixó que no 'ns trobém gayre;
cada día quatre cops.
Aquí 'l fret 'm pela, y.., vamos,
si trobès algun recó
per fer petar la *noneta*

fins qu' aquí mossen Llembrochs
vinga á trobar-me! Busquemlo;
buscant, tot se troba al món.
¡Un salpassé!.. y un fanal!..
¡Mirat de lluny dech fer por!
No crech que 's vegi cap lladre
de deu horas als contorns,
y el que se atreva, adelanta!

(Amenassant ab lo xuxo..)

Aquí está en Crospis Maspons,
sacristán de las.. ¡Silencio!
no 'l podém dir aquest nom:
un altre día tal volta
podrém dirlo: a vuy no 's pòt.
Alabado sea Dios, ¡un fret que 'm pela
y andando. .

*(Y repetint lo cant ab l' entonació dels seren-
nos, se pert per la dreta fons. Llarga pausa. To-
can las nou. Se veu dalt de la tapia á Albert.)*

ESCENA II

ELVIRA amagada al fons, ALBERT dalt la tapia, luego
LLFMBROCHS y ABADESA

ALBERT. ¡Elvira! ¡Elvira!... ¡com sempre!
¡Tranquilitat! ¡No 'm respón!
¡Sempre aqueix temor de pérdrerla
que tinch ficat dins mon cor!
L' haurán tancada, ¡quí ho dupta!
com ja ho han fet altres cops.
¡Infelís! Mártir y víctima
d' aquestos mals sacerdots
que, codiciantne riquesas,
olvidan la religió.
¡Avaros! tot vos ho dono
per la prenda del mèu cor.
Doneume á n' ella y quedeuvos
las riquesas d' aquest món,
¡Passos sentol!... Algú s' acosta.

L' escala de corda pót
aguantarme una estoneta
pera indagar qu' es aixó.

*(S' amaga per la part de fora de la paret. Sur-
ten pe'l primer terme de la dreta Llembrochs
y'l Abadesa.)*

LLEMB. Es menesté aná ab cuydado
é indagá si 's veu per 'quí
algo sobrenatural;
per dar lo cop decissiu,
es necessari estar segurs
de que re 'ns pot descobrir.

ABAD. Está bè... mani y disposi...
la nostra lley es obehir.
¿La trapa?

LLEMB. ¿Veu? es aquella.

ABAD. ¿Lo pou segur?

LLEMB. Segur, sí;
un cop logri sè enterrada
en ell, no 'n podrá sortir.
L' herencia es algo cuantiosa,
y encar que 'l sèu parè viu...
com que ha fet donació
al convent..

ABAD. Tot ho entenç, sí...

LLEMB. Del contrari, si la noya
's casava, bona nit:
tots los bèns 'ns escapavan...

ABAD. No sè per qué vol fugir
del convent, hont se la tracta
del modo que vol.

LLEMB. Jo aquí
hi veig alguna má oculta,
un pretendent á marit.

ABAD. ¡Impossíble! Aquí 's vigila...

LLEMB. Convé treballá ab profit.

ABAD. ¿Qué li sembla, mossen Félix,
si aguardessim..

LLEMB. ¡Cóm! ¡qué diu!
Aguardar! no hi ha demora

en cassos graves aixís.

ABAD. Si executém nostre plan,
un remordiment actiu
tindré aquí tota ma vida.

LLEMB. ¡Escrúpuls ara!

ABAD. Jo ho dich...

LLEMB. Per mí, disposi 'l que vulga.

ABAD. Esperém un altre nit.

Y en fin, segons lo que s' vegi..

LLEMB. ¿Obrarém? no hi tinch que dir
Mes pensí que ab un instant
l' auCELL pot volà y fugir,
y si l' auCELL 'ns escapa...
volaverunt.

ABAD. No, que aquí
tenim bona vigilancia.

LLEMB. Per més que vigili, si
ella 'n porta de cap una,
se li escaparà.

ABAD. M' ho diu
d' un modo...

LLEMB. Del modo
que jo entench que s' ha de dir.
¿Vol esperar? Esperém.
L' herencia es un Potosí,
y si per cas 'ns escapa
per culpa nostra, tením
lo remordiment perpétuo
de no obrar ab lo bon fi
ab qu' havem d' interessarnos
per la causa que servim.
Está 'l partit liberal
en guerra ab nostre partit:
'l que tinga més poder
donará 'l cop decisiu. .
y avuy, tal com esta 'l món,
per los homes pervertit,
lo poder son las pessetas
y ningú no'm treu d'aquí.

ABAD. ¡Mes matarla d' aquest modo!

LLEMB. ¡Oh! tots havém de morir

d'un modo ó altre.

ABAD. Esperém.

LLEMB. Donchs, retiremnos d aquí.

(*Se'n van pe'l mateix lloch que han sortit. Pausa llarga.*)

ESCENA III

ALBERT dalt de la tapia, ELVIRA al fons, luego CROSPIS

ALBERT Crech que son fora... res sento.

¡Elvira!... ¡Gam poch!

(*Cridant á mitja veu.*)

ELVIRA ¡Albert! (*idem.*)

¡No vindrá! ¿Qué faig? Me 'n torno...

ALBERT ¡Elvireta!

ELVIRA ¡Oh! ¡quina veu!

¡Albert!

ALBERT ¡Oh! Deu meu! ¡es ella!

Res no 'm deturi ¡Pe'l dret!

(*Baixa al hort.*)

¡Elvira adorada!

ELVIRA ¡Es ell! ¡mon Albert!

ALBERT ¡Sí, jo, hermosa prenda!

reyna del cor meu;

la llum que illumina

lo meu pensament.

Digas, ¿m'esperavas?

ELVIRA ¡Y ho duptas! ¡No ho veus!

ALBERT ¡Aquí á l'intemperie!

Deu meu! com podré

pagarte, Elvireta...

ELVIRA Contenta sufresch.

Per poderte véurer,

no hi ha sufriment

que jo mil vegadas

per tú no arrostrés

CROSPIS (Allá veig dos bultos!

(*Al fons sense 'l fanal.*)

Crospis, vigilém.
Ja ho he dit que corren
los gats pél Janer,
mes aquestos sembla
que son gats novells.)

ELVIRA ¿Qué sabs del mèu pare?

ALBERT Que no 'l veuré més,
que 'm té, aquell bon home,
á mí un odi etern.

No vol escoltarme,
ni mirarme, res.

Si alguna vegada
lo veig pe'l carrer,
'm gira la cara.

y ab tó indiferent
passa per la vora
com si no 'm vegés.

Quan alguna volta
li parlo, lo mateix
'm respón, Elvira,
y 'm diu ab desdeny
que á mí y al mèu pare

no 'ns vol véurer més,

y entre veteranos

y cremar convents

y deu mil raresas

que dins lo cap té,

's nega á escoltarme

y fuig d'aprop mèu.

Sempre aquesta pena

tan trista y cruel.

¿Per qué d'aquest modo

se 'm tracta, Deu mèu?

¿Qué hi fet jo, Elvireta!

Diguéume ¿qué hi fet?

¿Tinch culpa si 'l pare

y lo pare tèu,

per qüestions políticas,

també d'interés,

se odían á mort?

ELVIRA No, Albert, no la tens.

Jo tampoch la tinch,
ytots dos paguém
las rivalitats
dels pares. ¿Qué fer?
No he nascut per monja,
aixó ho saps, Albert;
per forsa, arrastrada
vaig serne al convent...
No tinch vocació
á serne de Dèu
y aquí 'm martiritzan.
¡A eterns sufriments
estich condemnada!
¡No puch més, Albert!
¡Per Déu, rescateume
d'una presó cruel,
'hont perdré la vida
si hi visch gayre temps!

ALBERT Aquestas paraulas
m' encenen... no hi veig...
y faré, Elvireta...
no ho sé 'l que faré.
Jo pérdrer... jo pérdrer...
Aquest pensament
ma rahó estravía...
y 'm fá, ¡Dèu etern!
capás d' acometrer
lo més gran excés.
Escolta, Elvireta...
¿M'estimas?

ELVIRA ¡Albert!
¿Y aixó tú 'm preguntas?

ALBERT Sí... no... en fi, no ho sé,
puig la rahó perdo
y 'l coneixement.
¡Ja ningú 'm detura!
¡Ja no temo res!...
Y si tens constancia,
de tot triunfarém.

ELVIRA ¿Qué vols fer? ¿Qué penssas?

ALBERT. Salvarte...

ELVIRA. Molt bè.

¿De quína manera?

ALBERT. Tornant al convent
ab gent decidida
y arrancarte d' ell.

ELVIRA. ¿Y podrém lograrho?

ALBERT. Si 'ns ajuda 'l Cel!
Sent la nostrà causa
justa per demés,
Dèu la patrocina
y es justicia Dèu,
Dèu ha creat l' home
al imatge sèu...
Per sa companyera
creá la muller...
l' amor més puríssim
es obra del Cel...
tot lo que hi ha en nosaltres
en aquest moment,
l' obra més preciosa
del Creador es.
Aixís, donchs, confía
ab l' Omnipotent.
Ell sabrá portarne
á port lo baixell,
fent triunfar la causa
justa per demés.
Adeu, Elvireta...
me 'n vaig... tornaré...

ELVIRA. ¡'M deixas!

ALBERT. No temis,
tornaré al moment,
y en que deu mil vidas
l' empresa 'm costés,
jo sabré arrancarte
d' aquest lloch. Adeu.

ELVIRA. Vina, Albert... escolta...
pensa... Meditém.
L' home que medita
s' instrueix Albert...
l' exemple 'l anima...

ALBERT. Sí, mes no comprench...

ELVIRA. Torna á veure 'l pare...

ALBERT. Que me 'n guardi 'l Cel

de fer semblant cosa;
no vuy véurer més
al hom que 'm insulta
de un modo tan cruel
y avans que parlarhi...

ELVIRA. Sosségat, Albert...
la passió 't cega,
y tú, sabs molt bé
que la passió quita
lo coneixement...
¡Serenat... reportat,
puig m'inspira 'l cel,
y he pensat un medi...

ALBERT ¡Un medi! 'Dèu mèu!
Alguna esperansa...

ELVIRA Sí... no... ¡jo no ho sé!
Albert de mon cor,
tal com 'ns trobém,
donant *rienda suelta*
al foch que ab excés
nostres caps trastorna
d'un modo evident,
tot ho podém pérdrer
sens alcansar res.
Tú pensas robar-me
d' aquí...

ALBERT Y ho faré.

ELVIRA ¿Mes no' refl·exionas
que assaltá un convent
es delicte grave,
gravíssim, Albert,
que las lleys castigan
molt severament?
Tú 'm robas... t'agafan
't forman procés...
¡segur 'ns separa
la sentència crúel!...
¡un presiri!...

ALBERT ¡Oh! ¡calla!

ELVIRA ¡A mí, incontinent
al convent 'm tornan...
¡me fan sufrir més!...

ALBERT ¡Tú sufrir! ¡oh, Elvira!
mon cap enloqueix
al pensar...

ELVIRA Repórtat,
creume, meditém,
torno á repetirho;
meditém, Albert.

ALBERT ¿Cóm vols que mediti
un cap que ja 's veu
per la passió cego,
locat?...

ELVIRA Justament
's fa en aquets cassos
un esfors suprém.
L'home s' ha de véncer
sempre á sí mateix,
y 'l que no sab ferho
no es home prudent.

ALBERT ¿Y si ab la prudencia
y 'l medítament
arriba aquell día,
que segons jo crech,
es ja aprop, Elvira?...

ELVIRA ¡Lo día! ¿de qué?

ALBERT De professar...

ELVIRA ¡Nol
no arribará Albert;
y si acas arriba,
jo 't juro pe 'l cel
que encar que m'hi obliguin,
no professaré.

Podrán arrastrarme
als peus del Etern,
donarme mil penas,
desditxas, torments;
mes si un «¡Sí!» pronuncio
del Altar al peu,
sols, será per dirte
»Soch teva, sí, Albert.»

ALBERT ¡Dèu mèu! quanta ditxa
si aixó jo logrés.

ELVIRA Albert, esperansa;

La Monja

ella es l' únich bé
que l' home, en la terra,
sempre posseheix;
quan la creu perduda,
encara la tè,
y espera... y espera...
fins l' últim moment.
Ves á trobá al pare...

ALBERT Jo...

ELVIRA Veshi ab nom mèu,
diu santa Teresa,
y es probat, Albert,
*que quien perfidia,
mucho alcanza.* Té
dona aquesta carta
al pare...

ALBERT ¡Jo á n'ell!

ELVIRA Sí, en ella li espresso
lo que 'l mèu cor sent,
y que estich resolta
á no ser de Dèu
esposa...

ALBERT ¡Oh, Elvira!

per tú hi aniré,
per tú desafío
resolt los tropells
y tot lo que puga
caurer sobre mèu.
Hi vaig; si m' insulta,
besaré 'ls seus peus...
Hi vaig; si 's propassa,
sas mans besaré
y arrostrare impávit
tot quant vulga Dèu
que sobre mí vinga
per l' amor inmens,
cego, incomparable,
sempre més creixent,
que tant temps m'inspira
un ángel del cel...

ELVIRA Albert, teva ó morta...

ALBERT També; mort ó teu..

ELVIRA Devant de Dèu t' ho juro...

ALBERT Ell mon jurament
aculli...

ELAIRA Y castigui
al que falti á n'ell.

ALBERT ¡Esperansa, Elvira!
pues triunfarém.
¡adeu, Elvireta!

ELVIRA Ell te quart, Albert.

(Desapareixen. Ella dirigintse al convent, ell saltant la paret. Surt de son amagatall Crospis)

CROSPIS ¡Ay! ¡San March!... Santa Quiteria...
m'ha agafat un tremoló...
¡Ho he sentit! van á robarla...
Si ha fet bé el Pare Llambrochs
de ferme fer de sereno...
estant nublado! ¡Quíns cops!
Vaig á tocar las campanas.
¡Cridaré lladres... no... foch!
Avisém á la Abadesa,
á mossen Félix... á tots...
¡Foch!... ¡lladres!

LLEMB. ¿Qué tens? ¿qué passa?
¿Cóm es que cridas, Ambrós?

ESCENA IV

CROSPIS, ABADESA, LLEMBROCHS, després ADRIA
y AMBRÓS

CROSPIS Portin aygua senativa...
Fássinme fregas al front.
Tinch un dit que se m' enrampa...

LLEM. A cabém.

ABAD. ¿Qué passa?

CROSPIS Un cop
terrible... un robo... sí...

LLEM. { ¡Un robo!

ABAD. {
CROSPIS Un senyó ha saltat ai hort,

y aquí ab l' hermana Elvireta
s' han posat los dos d' acort
per' robarla.

LLEM. ¡No li deya! (*A la abadesa*)

ABAD. ¿Robarla? ¡Oh! precaucións...

LLEM. Las precaucións ja son presas...
executemlas.

ABAD. Te rahó.

LLEM. ¿Y ara, encara titubeja?

ABAD. De cap modo.

LLEM. Vingui donchs...

CROSPIS ¿Y jo?

LLEM. Tu... á la sagristía.

CROSPIS ¡Ay! tinch la por dintre del cos
per nou días.

LLEM. A la celda
y acabém aixó d' un cop.

CROSPIS Veurém qui 'm dona un cigarro
per treurem susto tan gros.

(*Se'n va en direcció al convent. Pausa. Se ven
escalar la paret á Adriá y á Ambrós*)

ADRIÁ Ambrós, tu aguanta l' escala
y vigila si veus res.

AMBRÓS. ¿No vols que baixi á ajudate?

ADRIÁ. No, jo tot sol baixaré.

AMBRÓS. Donchs jo 'm quedo vigilant
per' quí fora, y si acás veig,
res que puga comprométrer
per senya faré un xiulet.

ADRIA. Ben pensat, jo 'n faré un altre
si aquí dins res 'm passés.

(*Desapareix Ambrós. Adriá salta al hort.*)

Es precís... ella ho demana

ab una insistencia cruel,

y per mon fill y per ella
casi un crim jo vaig á fer.

Nit tranquila... silenciosa...

No tè mes remey, ja es fet.

Tremolo y valor no 'm falta...

¿Lo tremolor, llavors, qu' es?

Aixó es ofici de lladre...

Saltar de nit las parets...

Per mí, Dèu mèu, no ho faria...
Ho faig per salvá 'l fillet
qu' ella porta en las entranyas...
Ho faig pe'l pobre angelet,
que tal volta, en ma vellesa,
ha de serne 'l mèu sostent.
¡Quína foscor tan terrible!
Sembla qu' es un taronger.
aquell arbre d' allí... anemhi...

ELVIRA (Dins.) ¡Deixeume está! ¿Hont me porteu?

ADRIÁ ¡Crits! personas que se acostan.

¡Oh! ¡si m' haurán descubert!

ELVIRA Deixeume estar.

LLEM. Prou: la boca...

ADRIÁ Arriban. ¿Qué fè Amaguems.

(Ho fa fondo dreta. Surt en primer terme esquerra Abadesa, Llembrochs y dugas monjas arrastrant á Elvira, que porta la boca tapada.)

ESCENA V

ABADESA, LLEMBROCHS, ELVIRA y dugas monjas
ADRIA amagat al fons

LLEM. Acabém d' una vegada.

Aquí es lo lloch designat...

(Obrint la trapa primer terme dreta.)

Vinga cap aquí... Arrastreula,

ja que no vol caminar...

La trapa y sens més pensarhi

acabém... de cap á baix. (La tiran baix.)

¡Consumatum est! Tanquemla.

(La tanca.)

Ara, á retiro.

ADRIÁ (¡Qué fan!)

ABAD. ¡Ay, Dèu mèu! Tota tremolo.

LLEMB. Ja está fet... á descansar.

¡Veurém ara si la roban

del lloch segur ahont está!

(Se 'n van pe'l mateix lloch qu' han surtit. Adria surt del amagatall.)

ADRIA. ¡Qu' es aixó! ¡qué significa!

¡M' ha semblat... ¡No, no pót ser!

Era un capellá y las monjas...

Primer quatre... després tres...
¡Tres! ¿Y l' altra? Tal vegada...
¡Impossible! No pót ser...
¡Si ho he vist! ¿A qué duptarho?
¡Capellans dintre un convent,
y de nit! ¡Oh, no! ¡Impossible!

ELVIRA Socor... socor... (*Repetint los crits.*)

ADRIÁ

¡Una veul

La sento... mes no se ahónt.

(*Escudrinyant.*)

Allí... allá... sí... se sent.

Es una veu moribunda

que's va estingint... ¿Ahónt déu ser?

Aquí... no... ¡Dèu mèu! No atino...

Una trapa... Aquí potser...

¡Oh! sí... aquí...

(*Obrint la trapa y encenent una cerilla.*)

ELVIRA

¡Pe'l cel, salveume!

ADRIÁ

Germana... ¿qui s'ou?

ELVIRA

¡Baixeu

y trayeume, que m' ofego!...

ADRIÁ

¡Oh, sí Dèu del cel! ¡¡qué veig!

Pujeu, bona germaneta...

¡On, malvats.. Tot ho comprench!

¡Pujeu!... ¡No pót!... ¡Desmayada!

No importa, la salvarém.

(*Fa un xiulet y apareix Ambrós dalt de la paret.*)

Ambrós.

AMBRÓS

¡Adriá! ¿qué passa?

ADRIÁ

Cuita, baixa aquí al moment.

AMBRÓS

¿Hi ha novetat?

ADRIÁ

Y gravíssima.

AMBRÓS

Donchs baixo prompte... Aquí m' tens.

¿Qué passa?

(*Ha baixat al jardí y corra al costat de Adriá. Aquest obra de nou la trapa, y encenent un' altra cerilla, sempre ab molt recel per no ser vist, diu á Ambrós mostrandli lo fons de la tomba*)

¡Respon! ¿Qué passa?

ADRIÁ

Mira.

AMBRÓS

¡Dèu del cel! ¡qué veig!

ADRIÁ

Ambrós, habém de salvarla

sense pèrdua de temps.

Dèu ho ha volgut, testimonis
som d' una hassanya cruel.

Fets indignes, ¡miserables!
ruíns secrets dels convents
que per desgracia d' Espanya
continúhan en secret.

Hora es ja de que 'l món vegi
los crims grans que cometeu,
y encar que no m'honra molt
lo pas que aquí jo he comés,
faré que 'l món enter sápigam
lo qu' aquí habém descubert.
¡Baixém, Ambrós, á salvarla!...
No'ns detinguém un moment.

*(Los dos se disponan á baixar á la
tomba y cau lo teló.)*

FÍ DEL ACTE SEGÓN.

ACTE TERCER

Sala curta. Porta al foro y laterals.

ESCENA PRIMERA.

ADRIÁ y AMBRÓS, lo primer sentat en una cadira, molt cavi-
lós, lo segon surtint porta esquerra al cap d'un rato.

ADRIÁ ¿Cóm segueix?

AMBRÓS Del mateix modo.

ADRIÁ Molt temps dura.

AMBRÓS Aixó dich jo.

ADRIÁ Amich Ambrós, jo tinch po
que'ns donará un incomodo
l'acció que ab mlot bon cor
habém fet.

AMBRÓS ¡Oh! no apurarse;
l'home ha de resignarse
sempre ab lo que vol la sort!
(Adriá va á parlar.)

Es inútil tot' arenga:
veurém lo que 'n surtirá.
Ja saps que diu lo refrá
no hay mal que por bien no venga..

ADRIÁ Donchs jo 't juro, á fe de Dèu,
y tú ho pots molt ben compéndrer,
que no sè quin partit pendrer
ab lo que 'm passa, amich mèu.
Si are, per ma mala sort,
denuncio aixó al tribunal,
es fácil nos surti mal
per haver saltat al hort.
Si treballant ab prudencia
no haguessim obrat així,
deixarla morir allí
era un cárrech de consciencia.

AMBRÓS ¡Deixarla! .. No hi .uy pensá,
perque 'm quedo esgarrifat.
Tot lo món hauria obrat
com nosaltres dos. Adriá.

ADRIÁ Es cert, mes si tal acció
no podém deixar probada,
poden dir que l' hem robada
de dins lo convent tú y jo.

AMBRÓS Havem resolt d' un conflicte
salvarla, y ella, evident...

ADRIÁ Es que ara, precisament
ella es lo cos del delicte.
Ho havem fet de bona fe
y sens cap mala intenció;
mes ¿cóm ho probém aixó,
si ella mort?

AMBRÓS Parlas molt bè.

ADRIÁ Si la nostra sort fatal
en aquest cas nos portés,
cregas que 'ls dos hemí comés
un acte molt criminal,
que 'l Códich penal castiga
sériament.. Me sap molt greu...

AMBRÓS Mes també la lley de Dèu
salvar al próxim obliga.
Havem, sens mala intenció,
fet un acte humanitari;
si surt mal... no cal pensarhi,
sufrimlo ab resignació.

- ADRIÀ** Sufrimlo donchs. pero pensa
que soch jo qui t' ha obligat...
- AMBRÓS** Fè una obra de caritat
sempre Dèu ho recompensa.
- VEU DE DONA DINTRE.** Ambrós ..
- AMBRÓS** Ja vaig...
- ADRIÀ** Ves y torna.
- AMBRÓS** Diré á ma esposa...
- ADRIÀ** No, Ambrós;
lo secret entre los dos
hem de guardar. Si's retorna,
ella dirá de quí es filla
y ahont viuhem los seus pares,
y encara que costin cares
tals accions y que perilla
fins nostra reputació
en un cas tan singular,
jo 't juro 'l fet aclarar
fins allí ahont puga jo.
- VEU** Ambrós.
- AMBRÓS** Vinch desseguida.
Es precís, tinch de deixarte.
- ADRIÀ** Si jo no pujo á buscarte
molt prompte, torna á baixá.
*Mutis Ambrós pe'l fons. Adrià con-
templant lo quarto esquerra.*

ESCENA II

ADRIA, luego ELVIRA

- ADRIÀ** No m' atreveixo á tocarla,
y aixó aixís no pot quedar...
Si vaig en busca d' un metge,
segur descubreixo 'l frau.
Si aviso á ma esposa... ¡Diantre!
Aixó menos, pot pensar
qu' es algún enredo... ¡y ella
qu' es gelosa com un gall!
prou tendriam un mal viurer...
de cap modo, es massa aviat.
No 'm falta valor, y 'm trobo
avuy, jo, d'un modo estrany.
Ni sè lo que determini,
ni pensa res lo mèu cap...

Es dir, sí, de tant que pensa,
me confonch ab tants pensars.
!Continúa desmayada!

(Mirant dintre 'l quarto esquerra)

¡Quín cás tan particular!
Veyém en la vida cosas
y las toquém, y no obstant,
las duptém, pues que mentida
semblan, y son ben vritats.
Poch pensava, al saltar l'hort
del convent, d'allí portar,
en lloch de taronjas, una...
¿Quí sap si jo hauré obrat mal?
Quí sap. si per fe un favor,
¡sortiré perjudicat!
No hi pensém, surti 'l que vulga;
jo ho he fet ab fí lleal,
y si l'obra es meritoria
segur Dèu la premirá.
¡Qué veig! ¡ho! sí... ¡ja 's retornal...

ELVIRA Deixeume... deixeu-me estar.

(Sortint del quarto esquerra delirant.)

Volén enterrarme en vida
en lloch de tots ignorat...
Enterrarme en vida! Horror!
Horrible fatalitat!
¡Lo mèu pare m'abandona
en mans d'unş sèrs inhumans,
que 'n nom de la religió
'm roban la llibertat!
M'oprimeixen, m'esclavisan...
sens que may lo mèu ideal
siga ser de Dèu esposa...
Deixeume, vuy retornar
als brassos de lo mèu pare...
y si ell no'm vol amparar,
mon Albert, aquell m'estima
y per tots m'amparará.
¡Salveume, volen lligarme
y allí enterrada!... Ay! lo cap
se 'm parteix. ¿Qu' es? ahónt me trobo!
Senyoreta...

ADRIÀ
ELVIRA

Bón germá,
no m'abandoneu... ¡M'ofego...

Trayeume... m'han tirat baix
y en vida soch enterradal
Salveume per caritat.
Aparteume del convent...

ADRIÁ N'esteu apartada ja.
Jo us he tret d'aquella gruta
hont vos havían llensat,
y als brassos del vostre pare...

ELVIRA Oh, no! 'l pare 'm tornarà
al convent altra vegada...

ADRIÁ Quan sabrá lo qu'ha passat,
de tot lo qual testimoni
jo 'n sò'h, oh! no intentarà
retornarvos altra volta
en aquell lloch d'inhumans.
Digueume ara, senyoreta,
¿me voleu acompanyar
á casa del vostre pare?

ELVIRA Aixís! *(Per lo trajo que porta.)*

ADRIÁ Vos podéu cambiar
la roba, ab la de ma esposa,
que viu al quarto de dalt.

ELVIRA Com vulgéu.

ADRIÁ Llavors seguime
sens temor, soch home honrat,
y en mans del vostre pare
tornaréu sense cap dany,
y ell, segur farà justicia,
quan sabrá lo qu'ha passat.

ELVIRA Veniu, donchs, acompanyeume
al carrer del Rech Condal.

MUTACIÓ

Sala regular, adornada decentment. D. Miquel sentat prop d una taula, llegint. Bruno, entrant pe'l fons ab una tarjeta; luego Albert.

ESCENA III

D. MIQUEL y BRUNO. luego ALBERT.

BRUNO D. Miquel!

MIQUEL Passa endevant.

BRUNO Vegi.

MIQUEL Acostat sens temor:
¿qué portas?

BRUNO Fassi 'l favor,
targeta. (*Entregantla á D. Miquel.*)

MIQUEL Vinga al instant.

Del Albert! ¿Cóm es?... (*Furiós.*)

BRUNO Dispensi; (*Ab temor.*)

jo no la volía entrar,
mes ell, vinga suplicar...

¡y per favor!... ¡Ah! no's pensi...

MIQUEL ¿No t' hi dit que no vuy rastre
de semblant gent?..

BRUNO Sí, pero...

MIQUEL Fore prompte, es lo milló
pera evitar un desastre.

BRUNO Diu que porta de l' Elvira
una carta.

MIQUEL ¡Ell! L' Albert!
impossible, aixó no es cert.
Ell carta de... No, delira.

BRUNO Jo l' he vista... Ell ho ha volgut,
jo no la volía véurer,
y es de l' Elvira, ho pot créurer,
pues la lletra he conegut.

MIQUEL Pero ¡de quina manera
pot ell la carta... ¡Oh! al instant,
digas que passi endevant...
(*Bruno se'n va.*)

¿Qué será? 'l mèu cap s'altera
al pensar cóm..

ALBERT (*Surtint.*) Dèu lo quart.
Sentiría incomodarlo;
dispensi si á molestarlo
vinch...

MIQUEL Depressa, que 's tart.
M'ha dit en Bruno...

ALBERT Es molt cert...

MIQUEL Que tú una carta...

ALBERT (*Mostrant la carta.*) Es vritat.

MIQUEL Y digas, ¿cóm ha arribat
ella en ton domini, Albert?

ALBERT Per probarli evidentment
que 'l cel los nostres cors mana,
y la justicia dimana
del Senyor Omnipotent.

MIQUEL. No t' entench.

ALBERT. Y á fe que jo
més clar ja no puch parlarne;
Dèu sap, que algú vol torsarne
de dos cors l' inclinació,
y que ab notoria malicia
lo séu fi lograr ansía,
per xo esta carta li envía
lo Senyor, que's tot justicia.

MIQUEL. Es dir que tú, qu' ets un jueu,
rebs cartas de... ¡Ba! bobada.

ALBERT. Tal carta me l'ha entregada
un ángel en nom de Dèu.
Y aquest ángel, que avuy té
un pare tan singular
que la vol sacrificar,
es la filla de vosté.

MIQUEL. ¡Ella! ¡l' Elvira! ¿es possible?
¿y cóm hi has pogut parlar?
¡Oh! Jo tinch d' averiguar..
Mes no, impossible, impossible.
Alguna mala persona
te l' ha entregada en nom d' ella.

ALBERT. Ha volgut ma bona estrella
que fos jo quí...

MIQUEL. ¡Tú! ¡oh! dona
lo nom del que t' ha portat
prop ma filla, á pesar méu.

ALBERT. Ja l' hi he dit que ha sigut Dèu,
que vetlla per la vritat.

MIQUEL. (Sempre está de Dèu parlant
y es lliberal com son *para*.)
Vinga la carta, y encara
qu' ho veig hi estich duptant.
Ja sè que hi ha alguns bergants
als que jo posaré treva;
l' Elvira no será teva
á pesar de tots los sants.
Ella vol serne de Dèu
esposa...

ALBERT. No, don Miquel...

MIQUEL. Que ho vulga ó no, es mon anhel,
y 's cumplirá 'l pensar méu.

ALBERT Ella está dins lo convent
sacrificada sens mida.

MIQUEL No es cert; allí está servida
d' un modo molt preferent.
En lo convent no perilla
sa virtud y gentilesa...
A mes d' aixó, la abadesa
l' estima com á una filla.

ALBERT Llegeixi y veurá al instant
com d' aixó al revés li diu.

MIQUEL Perque tal volta m' escriu
á instancias d' algun bergant,
que ab son intent criminal
vol que olvidi son recato;
pero may, primer la mato,
que donarla á un lliberal.

ALBERT Fásiho; ¡sepulti als parents,
si pot al més negre abisme!...
¡Oh! si espanta, 'l fanatisme
que tè vosté pe 'ls convents.
A n' ells ha fet donació
de sa riquesa inmensíssima...

MIQUEL He fet un' obra justíssima
y de ma satisfacció.
¡Ton pare á los exaltats
ab son diner treu d' apuros!...
Ton pare ha donat mil duros
per socorre als sublevats:
y com jo duenyo del mèu
també soch sens faltá un mot,
vuy que 'l mèu serveixi tot
per honra y gloria de Dèu.
Aquesta carta malvada
avuy la porta t' obert;
en avant, cregas, Albert,
que la trobarás tancada.

Vinga. *(Per la carta.)*

ALBERT Tingui.

MIQUEL ¡Oh! ¡suscrita
(Obrint la carta y mirant la firma.)
es per ella!

ALBERT Veu que...

MIQUEL Aparta.
Mes ¡qué veig! ¡aquesta carta

fa nou d'ías qu' es escrita!

ALBERT Aixó prova que l' Elvira
tè lo sèu plan meditat.

MIQUEL Pot probar més qu' un malvat
que res no respecta, mira
de coronar son ideal
de tots los medis valentse;
mes ¡ay d' ell si acás no pensa
que aixó pot acabar mal!
Entra al despaig, entra 't dich,
y creume, evita un mal pas...
Tú tesmoni serás
de lo que á ma filla escrich,
y negante 'l que demanas,
veurás clar, fins al extrém,
que ma filla y jo deixém
per sempre pompas mundanas.

ALBERT ¡Oncle, pe'l cell!

MIQUEL ¡No' compren
ma resolució cristiana!

ESCENA IV

DITS y BRUNO, luego CROSPIS

BRUNO Hi ha un senyor vell que 'l demana.

MIQUEL Que entri y esperi un moment.

ALBERT ¡Oncle, pe'l cell! compassió...
Pensi que no soch culpable...

MIQUEL Pensa tú qu' es invariable
la meva resolució.

(Y entra en la porta esquerra; Albert lo segueix. Pausa. Entren pe'l fons Bruno y Cropsis.)

BRUNO Esperí aquí.

CROSPIS Esperaré.

¡Ja ho veu que vaig currutaco!

BRUNO Sí molt... *(Burlantsent.)*

CROSPIS ¿Que porta tabaco?

BRUNO Tingui.

(Li dona la petaca després de mirársel un moment.)

CROSPIS ¿Que porta un papé?

BRUNO Tingui, prengui... ¡votoalisto!
¡demana més que cap pobre!

- CROSPIS Aquesta mica que sobra
(*Ficantse la petaca de 'n Bruno a la butxaca.*)
será per després. ¿No te un misto?
- BRUNO Prengui. (No te conciencia
(*Al veurer que Cropsis pren molts mistos*)
Quín pessich! uy com escapsa!)
Miri que 's queda la capsa,
lo llibret y la...
- CROSPIS Paciencia.
(*Fent lo desentés.*)
¿Pren polvo?
- BRUNO ¿Per qué 'l demana?
- CROSPIS Per péndrel; inch la manía
de... de... ¿entén? Ara pendría
un polvo de bona gana.
- BRUNO ¿Fuma y polsa?
- CROSPIS Qué hi tará!
de sagristía son vicis.
Allí fem tots, sacrificis
imponderables.
- BRUNO Sí... ja.
Tingui, prengui. (*Presentántli la capsa.*)
- CROSPIS Bon minyó;
(*Forsejant per' apoderarse de la capsa.*)
- BRUNO No, la capsa jo l' aguanto.
- CROSPIS ¿Que te po? (*Pren un polvo.*)
- BRUNO Hay para tanto.
- CROSPIS Etchém! ¿Porta mocadó?
- BRUNO ¿Mocador? Jo 'm desespero!
Sí que 'n porto. (*Cremat.*)
- CROSPIS Etchém! Etchém!
Fassi 'l favor. (*Allargant lo bras.*)
- BRUNO (¡Cóm estém!)
(*Donant i 'l mocador sempre més sorprés.*)
Uy! ¿quín home més gorrero?
- CROSPIS ¿Y l' amo?
- BRUNO Es dins que enrahona
ab un senyor, vindrá luego.
- CROSPIS Ja 'm portará algún borrego
si haig d' esperar gayre estona.

- BRUNO ¿Borregos també?
CROSPIS Y vi ranci...
BRUNO ¿No vol pas caldo?
CROSPIS Aixó no,
no acostumho péndrer jo,
fora de casa...
BRUNO No 's cansi
en probarho.
CROSPIS No es matraca,
tant sols del ànima 'm cuydo.
BRUNO (No pren res, y si 'm descuido,
se 'm fica á mí á la butxaca.)
¿No li falta pas res més? (Ab sorna.)
CROSPIS Un braser pera escalfarme.
BRUNO (Ja comensa á fastidiarme
demanant.) ¡Brasé!
CROSPIS Després,
si acás arriba á l' escala,
pot aná á cal adrogué
y portá bolas...
BRUNO ¿De qué?
CROSPIS De goma.
BRUNO ¿Sí? enhoramala.
Esperi, si vol vosté,
ó sino marxí. (Y entra porta esquerra.)
CROSPIS Enterats;
fins los miserables criats
manan més que... Esperaré.
(S' assenta en una butaca y fuma ab
tota tranquilitat.)
Vingan ordres, tothom mani,
tothom, tots en general.
Ho he pensat, quan torni á néixer,
tot, tot... menos sagristá,
perque estich de sagrestías,
enredos y campanars,
fins aquí, y temo qu' un día
ho tiri tot á rodar:
vinch á sè 'l *correedile*
del convent, tothom manant,
una, dos y trenta mil
feynas totas al plegat,
y entre corri, vagi y vinga,
y entre porti aixó aquí ó allá
y 'ls sustos que al vespre 'm donan
fentme fer de vigilant.
Estich cansat del ofici,
y si través un bon jan
que *diaris, cada dia,*
'm dongués setanta rals,
deixaba la sagristía
y las monjas y... acabat,

Aquí viu D. Miquel Ponsa
y 'l plech li vinch á portar;
serán queixas de la noya,
que, aquí *inter nos* parlant,
es un caperró que... vamos
ja la poden deixá anar
soleta, no crech que 's perdi
anant ab aquell *Quan*
Tanorio, que vol robarla
sens respecte ni pietat.
¡Vaig quedar de pedra marbre!
Quan hi penso... Assentat
aquí al silló, mentre espero
á D. Miquel, fem petar
sens malicia una *noneta*
com sempre. ¡Aah!... Endevant,
que vida tan fatigosa
no la resisteixo pas. (*Y queda adormit.*)

MIQUEL M' ha dit qu' aquí 'm demanaban
lo criat, y á ningú veig.
¿Qu' es aixó? ¡En Cropsis! ¡m' espera
dormint! modo preferent
d' esperar, una persona
que porta un plech molt urgent.
— ¡Senyor Cropsis!

CROSPIS Sí, senyora,
las campanas...

MIQUEL ¡Qué diu! ¡qué!
CROSPIS ¡Ay! ¡dispensi! jo 'm pensava...
dispensim, senyor Miquel,
¿vol ferme 'l favor d' un polvo?
(*Miquel li allarga la capsula del rapé, ell
pren un polvo; rient ab satisfacció.*)
¡Cigarros vosté no 'n té!
Dispensi, sé que no fuma.
Repetatur, (lo joch.)

MIQUEL Y acabém.

CROSPIS Senyor D. Miquel, paciencia;
ja ho sap, ella 'ns porta al Cel,
y de part de la abadesa
aquí li porto aquest plech.
Després lo pare Llembrochs
m' ha dit que vindrá també
á donarli 'l *pésam*.

MIQUEL ¡*Pésam!*

¡Lo *pésam* diu! ¿Y de qué?

¿Passa alguna cosa grave?

CROSPIS No ho sè, secrets dels convents.

MIQUEL Y mossen Félix ha dit...

CROSPIS Qué vindrá luego.

MIQUEL ¡Dèu mèu!

¿Si? ¡qué passa! ¡oh! ¿qué passa?

convé enterarme del plech; (*Obrintlo.*)
Fem' ho al moment. ¡Qué llegeixo!
¡Verge Santa. Dèu etern!
¡Oh! ¡Elvireta! filla meva!
¡Morta!

CROSPIS (¡Morta! no l' entench.
¡Jo bè la vaig véurer viva!
Bé, vamos, debía ser
avans de morirse.)

MIQUEL ¡Elvireta!
¡Oh! diu testualment lo plech:
«Sr. D. Miguel Ponsa. Apreciable se-
ñor; con el mayor sentimiento le parti-
cipo la sensible muerte de su adorada
hija, acaecida repentinamente ayer á
las cuatro de la madrugada. Por dispo-
sición del Padre Capellán del convento,
se le dió sepultura inmediatamente...»

—¡Filla meva! ¡Oh! ¡desgraciada!
¡Ja no la veuré may més!
CROSPIS (Va morí á la matinada
y 'l vespre estava ab aquell
posantse d' acort los dos
per' robarla... Cóm pot ser!

¡Aquí hi ha trampa! ¡oh! ¡trampa!
Mes no, secrets dels convents.
¡Els diuhen qu' es mortal! ¡morta!
donchs per tothom ho ha de ser,
encara que siga viva:
son infalibles callèm.)

MIQUEL ¡Elvireta! ¡ay! ¡Elvireta!
CROSPIS Sosseguis, senyor Miquel.
Cosas que Dèu las disposa,
tot es voluntat de Dèu.
Un quart avans de morir,
la vaig veurer, ho sè de cert...

MIQUEL ¿Y qué?
CROSPIS ¿Qué?... encara era viva...
y parlava de vosté...
després... un cop va ser morta...

MIQUEL ¡Llavors!..
CROSPIS No va dir res més.
Cosas que Dèu las destina.
Ara, si vol, parlarém
dels funerals, será cosa
de gastarhi molts diners,
perque... en fin, una novicia
qu' era filla de vosté...
Ja faré jo que derrotxin...
deixeu per mí, D. Miquel;

ab son permís, l'acompanyo
de cor ab lo sentiment.
(Dirigintse al fons mirant á D. Miquel.)

ESCENA V

Dits, ADRIÁ, luego LLEMBROCHS.

CROSPIS Deu lo guart... (Iopant ab Adriá.)
ADRIA ¡No badeu, home!
MIQUEL ¿Quí entra?
ADRIA Jo, als peus de vosté.
Ab lo permís del criat
he entrat fins aquí...
MIQUEL Parleu.
CROSPIS (Lo lliberal de las taronjas
(Retirat al foro.)
¿Qué buscará aquí? Escoltém.)
ADRIA ¿És vosté D. Miquel Ponsa?
MIQUEL Molt servidor de vosté;
mes segons lo que vè á dirme,
dispensim, un sentiment...
ADRIA Comprench bè D. Miquel Ponsa,
lo qu' ara á vosté afligeix,
mes potser d' algun alivi
jo puch servirli.
MIQUEL ¡Vosté!
No hi ha cap nat en la terra
que puga mon sentiment
calmar; no, de cap manera.
ADRIA ¡No, diu! ¿perqué, D. Miquel?
MIQUEL Perque la mort y la vida
tan sols son cosas de Dèu.
ADRIA Y vosté acás la mort plora...
MIQUEL De la filla del cor meu.
ADRIA Dispensi diu de la filla...
¿Quántas fillas tè vosté?
MIQUEL Una sola, una en tenfa
de novicia en un convent,
y la sua mort repentina
m' anuncian ara mateix.
ADRIA ¿Quí li anuncia?
MIQUEL L' abadesa...
ADRIA ¡L' abadesa! ¡Dèu del cell!
's pot compendre un gran crím,
pero més gran ja no hi es:
¿vosté creu la filla morta?
MIQUEL Aixís m' ho diu aquet plech.
ADRIA Per ells, sí, per ells es morta,

- viu, sa filla idolatrada...
- MIQUEL** ¿Viu, haveu dit? ¿Cóm? ¿ahont es?
¡Oh! vos veniu á enganyarme.
¿Quí sou vos? jo no us conech,
D. Miquel, mes per vosté,
y aquí firma una abadesa
(*Mostrant lo plech á Adriá.*)
y una abadesa no ment.
- ADRIA** Sí ment, perque fa mentir
y fa molt més l' interés.
Tant á vosté com sa filla
los han venut, D. Miquel,
com Judas va vendré á Cristo.
Vosté una filla al convent
va fer entrar; donació
va fè allí de tots sos bèns,
y com sa filla prendada
's troba d' un senyoret,
'l qual també l' idolatra,
y volía del convent
robarla aquest, l' abadesa,
guiada pe'l mal intent
d' un sacerdot, acordaren
donar la mort en secret
á l' Elvireta, sa filla.
- MIQUEL** ¿Y cóm sap aixó vosté?
- ADRIA** Perque Dèu m' ha triat á mí
perque jo 'l crim destorbés,
perque ja enterrada en vida
l' Elvira estava, y perque,
viu encar la seva filla
per probar que encar hi ha un Dèu
qu' es just y que 'ls bons premia
y als criminals persegueix.
- MIQUEL** ¡Qu' haveu dit! ¿viu l' Elvireta?
¡Oh, impossible!
- ADRIA** No ha dupteu.
- MIQUEL** ¡Ella viu! ¿Qui m' ho assegura?
- LLEMB.** (*Presentantse d' improvis.*)
No creguí res, D. Miquel.
La seva filla es difunta
y ja descansa en lo cel.
Creguim jo soch testimoni
de lo que hi vist.
- MIQUEL** ¡Era cert!
(*Plorant y cayent sobre un silló.*)
- CROSPIS** (¡Ay, ay, ay, ay! ¡quin enredo!
¿es viva ó morta? escoltém.)
- LLEMB.** Aquest es un lliberal,
un hom de mals sentiments,
molt capás d' una calumnia
y capás de tot lo crech.

- ADRIA Vosté si qu' es falsetat
malvat ministre d' Aquell
qu' es en tot pau y justicia
y castiga al delinqüent.
Estich del tot enterat;
entre nosaltres hi ha un Dèu
y aquest m' ha fet testimoni
dels mals instints de vosté,
nombrantme per descobrir
lo secret d' aquell convent.
- MIQUEL ¡Ha mal parlat á un ministre
del Sènyor! Fora al moment.
- ADRIA No encara, pe'l cel escoltim,
D. Miquel y probaré
qu' es l' assessí de sa filla
aquest home vil, pervers.
- LLEMB. ¡Quí jo!...
- ADRIA Y la mare abadesa.
- LLEMB. ¿Cóm tals paraulas permet?
(A D. Miquel.)
- D. Miquel, soch un ministre
de pau, honrat y de bè,
y aquí un malvat 'm calumnia
d' un crim que may he comés.
Fassi retirá á aquest home
ó temi un cástich de Dèu.
- MIQUEL Retireuvos, jo us ho mano.
- ADRIA Ja 'm retiro, D. Miquel.
Mes tan sols una paraula
escolti...
- LLEMB ¡Fora! ¡acabém!...
- ADRIA Lo senyor diu que sa filla
es morta.
- LLEMB. ¡Y ho jur, per Dèu!
y quan un sacerdot jura,
ningú deu duptar, perque,
Dèu es veritat y nosaltres
som uns ministres de Dèu.
- ADRIÁ ¡Ha sentit! y diu qu' ho jura.
Y ara vosté, D. Miquel,
si jo presento á sa filla
viva aquí, creurá vosté
ab l' honradés d'aquest pobre (Per ell.)
y ab la maldat d'aquest jueu
(Per Llemb.)
- MIQUEL ¡Ma filla haveu dit!
- ADRIÁ Sa filla...
viu...
- LLEMB. No viu, no, ja es al cel.
- ADRIÁ Donchs que 'l cel ara confonga
al qu' es aquí 'l delinqüent.
Entri, Elvira...

ESCENA VI

DITS y ELVIRA, luego ALBERT, después AMBRÓS.
CROSPIS retirat al fons.

ELVIRA (*Tirantse als brassos de D. Miquel.*)
¡Pare!

MIQUEL ¡Filla!
LLEMB ¿Qué 's aixó? ¡Iras del cell!
(*Ab gran sorpresa.*)

ELVIRA ¡Elvira! ¡viva!
Ah! aquest home!
(*Repara en Llembrochs y retrocedeix
ab horror.*)

Treyeulo! aparteume d' ell!...
Es el que 'm va enterrá en vida.

ADRIÁ ¿Ho ha sentit clar, D. Miquel?
MIQUEL Era vritat! Mossen Félix!
¿qué respon ara vosté?
¿Ell va ser, filla?

ELVIRA Sí, pare,
y la abadesa també.

CROSPIS La cosa 's posa de malas
toquém 'l dos! sent? guillém.
(*Apart á Llemb.*)

LLEMB. Dèu los quart. (*Dirigintse al fons.*)
MIQUEL (*Tancantli 'l pas.*)

No, mossen Félix;

vuy que m' escolti un moment.

CROSPIS Ay, ay! pobres de nosaltres!
Aixó no acabarà bé.

LLEMB. Estich molt prompte á escoltarlo,
(*Fingint serenitat.*)

mes vostè escoltim també.

MIQUEL Parli, defensis... l' acusan
d' un crím grave...

LLEMB. Que no es cert.

Nosaltres tots humilitat (*Ab hipocrestia.*)

debem ser, així ho vol Dèu,
y fins que 'ns acusi un altre,
havem de permétrer, sens
que pugam may defensarnos;
sufrir calumnias debem,
y una calumnia tant grave
sufriría, en nom del cel,
si una honra inmaculada
en un mal lloch no portés
l' acusació d' aquest home,
qu' ha portat aquí 'l infern.

MIQUEL No l' entench...

- ADRIÀ** Oh! que 's proposa!
LLEMB. D. Miquel, estigui atent,
deixim parlar fins al fi
y de tot l' enteraré.
No vulga que 'm contradigan,
pues parlo en nom del Etern.
(*Moviment de Adrià.*)
- MIQUEL** Per favor, deixeu que parli.
ADRIÀ Que ho fassi, dientne lo cert;
d' altre modo...
- LLEMB.** (*A D. Miquel ab ironia.*)
¿Ho veu?
- MIQUEL** Be, acabi,
y vos calleu y escoltém.
- LLEMB.** Ahí, un malvat, á sa filla
la va robar del convent:
la mare abadesa, morta
del disgust, lo parer meu
me demana; jo li dono,
dihent:—Al pare dirém
de l' Elvira, que ésta es morta,
fins que sapiguém ahont es.—
Vinch aquí á notificarli
per inspiració del cel...
y aquí trobo 'l miserable
(*Senyalant á Adrià. Aquest vol acome-
trer á Llembrochs D. Miquel ho im-
pideix.*)
que va robar del convent
á sa filla...
- ELVIRA** No es cert, pare!...
- ADRIÀ** Y ha parlat en nom de Dèu
tramantne una vil calumnia,
grave que no ho pot ser més.
- LLEMB.** Llavors, ¿per qué á l' Elvira
teniu en vostre poder?
- ADRIÀ** Perque yo vaig arrancarla
del soterrani, ahont vosté
l' havia enterrada viva...
- LLEMB.** Y aquest soterrani ¿ahont es?
Parli, que ara ve la proba!
- ADRIÀ** En lo jardí del convent.
- LLEMB.** ¡Ell confessa! ¿Ho ha sentit?
Ben clar ho ha dit, D. Miquel.
Va saltar en lo jardí,
y com jo sabia que
en lo jardí, molts nits,
algún criminal pervers
saltava, un bon testimoni
vaig posar que vigilés,
y aquest va veure á aquest home

saltar á dins del convent...
robar á la seva filla...

ADRIÁ ¿Y aquest testimoni ahónt es?

LLEMB. Vingui aquí, Ambrós.

CROSPIS (*Acostantse ab recel.*) *Ego sum.*

ADRIÁ ¿Vosté va véurer...

CROSPIS No ho sé.. (*Després de pensar un rato y observant á Adriá y Llembrochs que 'l miran fixament.*)

LLEMB. ¡Cóm! (*Agafant á Ambrós pe 'l bras esquerra.*)

CROSPIS És dir... si...

ADRIÁ ¡Qué! (*Idem pe 'l bras dret.*)

CROSPIS És dir... ¡no!

¡Mare de Dèu del Remey!

deixeume respirá un rato.

Tremolo de cap á peus.

LLEM. Ambrós, que soch jo qui 't parla.

ADRIÁ ¡Ambrós, que t' escolta Dèu.

ELVIRA La vritat, sols la vritat,

si es que vareu véurer res.

CROSPIS Jo vaig véure... y no vaig véurer.

(*Moviment de tots.*)

LLEM. ¡No vas véurer! Donchs ¿per qué vas corre á avisarnos?...

CROSPIS Calli,

jo vaig véure... á un jovenet

parlant ab l' Elvira...

MIQUEL ¿Y era

aquest home?

LLEM. Sí, 'l mateix;

¡Ell! ¡Agafeulo!

MIQUEL No, calli, (*A Llembrochs.*)

no li pregunto á vosté.

¿Era ell? (*A Crospis.*)

CROSPIS ¿Cóm qu' era á las foscas!

LLEM. (*Digasquesí y acabém.*) (*Apart á Ambrós*)

MIQUEL ¿Digas qui era?

LLEM. Aquest, ¿quí ho dupta?

Corra, Ambrós, baixa al carrer...

Dos municipals... ves, corra,

que prenguin al delinqüent.

ADRIÁ Soch ignocent.

LLEM. ¡No! Ell era,

pues jo 'l vaig veurer també.

y estich prompte á declararho,

si convé, devant de Dèu.

¡Preneulo! (*A Bruno, que ha aparegut al fons, y á Crospis. Aquets 's dirigeixen á Adriá, subjectanlo.*)

ADRIÁ ¡A mí!

- ALBERT ¡Deteniuvos! (*Sortint*).
 lo que vosté ha dit no es cert;
 l'home que parlava ab ella,
 (*Indicant á Elvira*).
 ahir nit en lo convent,
 era jo... jo, vos ho juro.
- ELVIRA ¡Oh! l' Albert! Sí pare, era ell.
- MIQUEL ¿Qué hi dius tú? (*A Crospis*.)
- CROSPIS Que sí, aquest era;
 ara 'l conech ab la veu.
- LLEM. ¡Oh malvat! (*Amenassant á Crospis*).
 CROSPIS Jo de mentidas
 no 'm vuy dir. M'ha dit vosté,
 digas la vritat, y jo
 dich la vritat clarament.
- LLEM. ¡Oh! jo sabré castigarte...
- CROSPIS ¡Castigarme! Aixó ho veurém
 pues si massa m' amohina,
 al convent no hi torno més.
- MIGUEL Mossen Félix, bé, ¿cóm queda?
 ¡Ha jurat en nom de Dèu
 dir la vritat, y las probas
 están contra de vosté!
- ADRIÁ Donchs jo encara puch probarho
 de un modo més evident.
 Jo vaig saltar al jardí
 per lo que vosté sap bé. (*A Llembrochs*.)
- CROSPIS Just, pera robar taronjas
 pe'l desitj de sa muller.
- ADRIÁ No era sol, m' acompanyava
 un apreciable amich méu,
 y aqueix, qu'aquí fora espera,
 entrarà si ho vol vosté,
 justificant, ab certesa,
 lo que vegé.
- CROSPIS (*Mals aném;*
 tres contra un, ¿Pare Llembrochs
 aixó no acabarà bé? (*Apart*.)
- MIQUEL Qu' entri. (*A Adriá. Aquest 's dirigeix
 á la porta de entrada.*)
- ADRIÁ Ambrós.
 CROSPIS (*Acostantse á Adriá.*) Molt servidor.
- ADRIÁ ¡Cóm! (*Al veurer á Crospis prop seu*).
- CROSPIS Jo 'm dich Ambrós també.
- ADRIÁ No sou vos. (*Apartantlo.*)
- CROSPIS Donchs será un altre. (*Resignat.*)
- AMBRÓS A las ordres de vostés. (*Entrant.*)

serás altre testimoni.
Y si s'aproba ser cert
lo delicte, tú, al instant, (A *Elvira*).
gent tan indigne deixant,
't casarás ab l'Albert.

ADRIÀ
MIQUEL
ELVIRA
ALBERT

S'aprobará.
Si á Dèu plau.

¡Gracias, pare!

Jo seré,
oncle, sempre de vosté
més qu'un fill digne, un esclau.

MIQUEL

Jo, coneixenthe 'ls intents
d'aquesta gent depravada (Per *Lemb.*)
proposo d'una vegada
no tractar més ab convents.

*Apareix al fons Bruno ab dos municipals, los
quals, á una indicació de D. Miquel, s'apo-
deran de Llembrochs).*

Un fet, trist é inesplicable,
(als municipals)

passa, senyors, y ab dolor
dech dirlos que lo senyor
(Senyala á *Llembrochs*).

resulta sols lo culpable.

Al tribunal promptament.

Vinga 'l procés desseguida

**De Monja enterrada en vida
ó secrets d' aquell convent.**

*(Los municipals s' apoderan de mossen Fèlix
y dirigintse ab ell al fons, cau lo teló)*

FI DEL DRAMA

